



Миналата седмица (на 8 юни 2018 г.) Анастасия Димитрова Мозер, почетен председател на партия „Обединени земеделци“, [дари на държавата личния архив на своя баща](#) – земеделския лидер и политически емигрант по времето на комунистическия режим Г. М. Димитров (1903-1972). След събитието тя бе любезна да отговори на въпросите на журналиста Христо Христов в интервю за сайта **desebg.com**.

Една от засегнатите теми в разговора е [отказът на лидерите на СДС по време на управлението на Обединените демократични сили в периода 1997-2001 г., да подкрепят внесения в парламента от техния коалиционен партньор Народен съюз цялостен законопроект на лустрация](#)

в България. Г-жа Мозер е един от политиците от Народен съюз тогава и е пряк свидетел на отказа на СДС да подкрепи извършването на лустрация у нас.

Анастасия Мозер е родена през 1937 г. в София. Когато през 1945 г. преследваният от комунистическия режим неин баща Г. М. Димитров успява със закрилата на американската дипломация да се спаси на Запад тя остава в България. Семейството се събира чак през 1962 г. в САЩ. Мозер завършва френска филология в университета Джорджтаун, доктор е на филологическите науки на университета Джордж Вашингтон, САЩ. През 1968 г. се омъжва за американския българист и литературен историк Чарлз Мозер. Тя работи като сътрудник на Световната банка, както и като редактор в радио „Гласът на Америка“. Завръща се в България през 1992 г. Съпредседател е на коалицията Народен съюз (БЗНС и Демократическа партия). Народен представител е в 37-то Народно събрание, заместник-председател е на 40-то Народно събрание.

Г-жо Мозер, искам да ви върна назад към времето на репресии върху вашето семейство, когато баща ви Г. М. Димитров е в политическа емиграция, а вие оставате в България. Тогава сте следена от Държавна сигурност. Бихте ли казали по какъв начин през 1962 г. баща ви извоюва правото режимът на БКП да позволи да се съберете отново и да ви се разреши да заминете при него в САЩ?

– Не го е извоювал баща ми. Това бяха обстоятелствата в един момент на разведряването при съветския ръководител Никита Хрущов и комунистическите власти в България го направиха само от пропагандна гледна точка. В личен план аз съм доволна, че го направиха. Но моят живот в България дотогава беше много фалшив. Бях заобиколена от доносници. Дори близките ми познати и приятелки са сред тях, но аз не мога да се сърдя, защото и те трябваше да живеят техния живот според обстоятелствата. Бях изключена от училище. Когато минах границата на задължителното образование класната ми предложи да се откажа от баща си, но аз отказах. Тогава ме изключиха от всички училища. Една година по-късно ми беше разрешено да се явявам като частна ученичка.

Аз обаче винаги съм била много горда от възгледите на баща ми за това, че той се бореше за демокрация, така че животът ми при комунизма не ми е тежал толкова много, макар да не беше лесно. Сега като се връщам назад към онзи фалшив живот, за който ви говоря, заобиколена от доносници, усещането не е особено приятно.

При проучванията на архивите на Държавна сигурност съм попадал на документи, които разкриват, че баща ви като един от лидерите на определената от режима „вражеска емиграция”, е бил обект на разработка на Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия под псевдонима „ДРАКОН”. След промените дали сте се интересували от досието на бащата си в Държавна сигурност?

– Не, не съм. Аз прегледах само моето досие, от което разбрах с колко доносници съм била заобиколена, за което ви споменах. Не съм се интересувала за досието на баща ми, защото в началото не знаех дали изобщо беше възможно да получа достъп до него. Но не се учудвам, че той е бил обект на Държавна сигурност, защото ние винаги сме били преследвани от режима. Спомням си, че една моя приятелка ме покани веднъж с техните да отидем с колата им до морето и веднага щом излязохме от София милицията ни спря веднага да пита къде отивам. Но това не ме учудваше, защото беше част от

живота ми тогава в България.

Ще сменя темата с периода на вашата активна политическа дейност в България след промените и участието ви в опита за разрешаване на един от основните проблеми на прехода, а именно декомунизацията в България и в частност лустрацията като елемент от нея. По време на управлението на Обединените демократични сили (коалиция между СДС и Народен съюз, б.а.) в периода 1997-2001 г. Народен съюз, в който вие участвахме, внесе в парламента първия цялостен законопроект за лустрация. Какво се случи тогава, защо той не беше приет?

– Не беше приет, защото при нас в парламентарната група дойде Петър Стоянов, тогава президент на България, който заяви пред нас, депутатите: какво ще стане, ако такъв закон бъде приет? Как той щял да погледне внуците в очите си след време? И законопроектът не беше приет, макар да беше един мек законопроект за лустрация. Той не преследваше никого, не хвърляше в затвора никого, предвиждаше само ограничаване на бивши важни кадри на БКП и ДС да заемат ръководни постове в държавата. Това, което беше прието в почти всички други източноевропейски страни.

Какво е вашето обяснение за този отказ на СДС да подкрепи един такъв законопроект за лустрация и то във време, в което партията имаше цялата власт?

– Моето обяснение е, че доносниците на Държавна сигурност са били толкова много, че никой не е искал да бърка в това гнездо на змии, защото е цял да намери много близки до него неща.

Споменахте позицията на президента Петър Стоянов, а каква беше позицията на СДС тогава, когато партията се ръководеше от Иван Костов, а той беше и премиер?

– Точно това е жалкото, че тогава СДС не направи необходимото, за да се приеме един такъв законопроект по време на дясно управление, защото в България

комунистическото минало остана забулено и преиначено.

Как гледате на факта, че днес България е обект на постоянни хибридни атаки от страна на Путинова Русия? Допреди години никой не би и помислял публично да каже България да не е член на НАТО или Европейския съюз, а сега различни „говорители” на Москва, включително и политически лидери на новопоявили се партии говорят открито за това и така се опитват подкопават обществените устои и вяра в демокрацията и политическия избор на България след краха на комунизма. И паралелно с това продължават да лъжат хората, че социализмът бил нещо прекрасно.

– Много е жалко това говорене, но тези внушения няма да успеят, защото Европейският съюз е една велика идея, която след толкова войни и междуособици успя да обедини Европа и хората в нея да работят един за друг, а не един срещу друг. Атлантическият съюз е също толкова важен, той дава спокойствие и увереност на хората от страните, които принадлежат към него, сред които е и България.

Трябва да си даваме сметка, че БСП не е никак доволна, че след края на комунизма България зави към Европа, а не на изток към Русия. Путин все още се опитва да привлече България в тази сфера на влияние, в която той би искал да бъде. Разбира се, на него НАТО му е неприятно, защото се противопоставя на неговите въжделения и посегателства. Аз съм много доволна, че България е член на НАТО и Европейския съюз, защото това дава гаранции на българския народ за развитие.

В началото на тази година след настояване на историци и изследователи от 2014 г. насам правителството и в частност Министерството на образованието и науката най-накрая прие нова учебна програма за история в X клас, с която комунистическият режим ще бъде изучаван от учебната 2019/2020 г. на базата на нови термини и на нови натрупани знания. Как ще коментирате тази образователна реформа, която трябва да даде реална представа на младите поколения за тоталитарния комунистически режим?

– Само искам да вярвам, че учителите ще се справят, както трябва, обективно с това предизвикателство. Защото по моите впечатления преди много от тях бяха от онези,

Анастасия Мозер: Петър Стоянов и СДС отказаха да направим лустрация

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 14 Юни 2018 09:11

които намираха комунистическото минало за много светло и много перспективно. Затова много се надявам, че сегашните учители ще преподават истината за този период, а не собствените си убеждения.

Благодаря ви за това интервю.